

VERSLAG VAN EEN BROEDVOGELINVENTARISATIE BIJ HALFWEG IN 1982

FRANK VAN GROEN

In 1982 voerde ik voor de eerste maal een broedvogelinventarisatie uit in een gebied ten noordoosten van Halfweg. Dit gebied omvat onder andere de Grote Braak en de Lange Bretten, met daarin de zogenaamde Kleine Braak. Deze laatste plas is integenstelling tot de Grote Braak geen echte braak, maar is ontstaan doordat op deze plaats het afwateringsgemaaltje stond waarmee het opgespoten terrein drooggelegd werd.

TERREINBESCHRIJVING

Het geïnventariseerde gebied ligt tussen de spoorlijn Amsterdam-Haarlem, Halfweg en het recreatiegebied Spaarnwoude. In het noorden en oosten wordt het respectievelijk begrensd door een akker (met aardappels), een opgespoten terrein, een autosloperij, weer een opgespoten terrein en nog een akker die aan de zuidkant aan de al eerder genoemde spoorlijn grenst. In het gebied staan maar twee gebouwen, namelijk een gemaal en een voormalige boerderij.

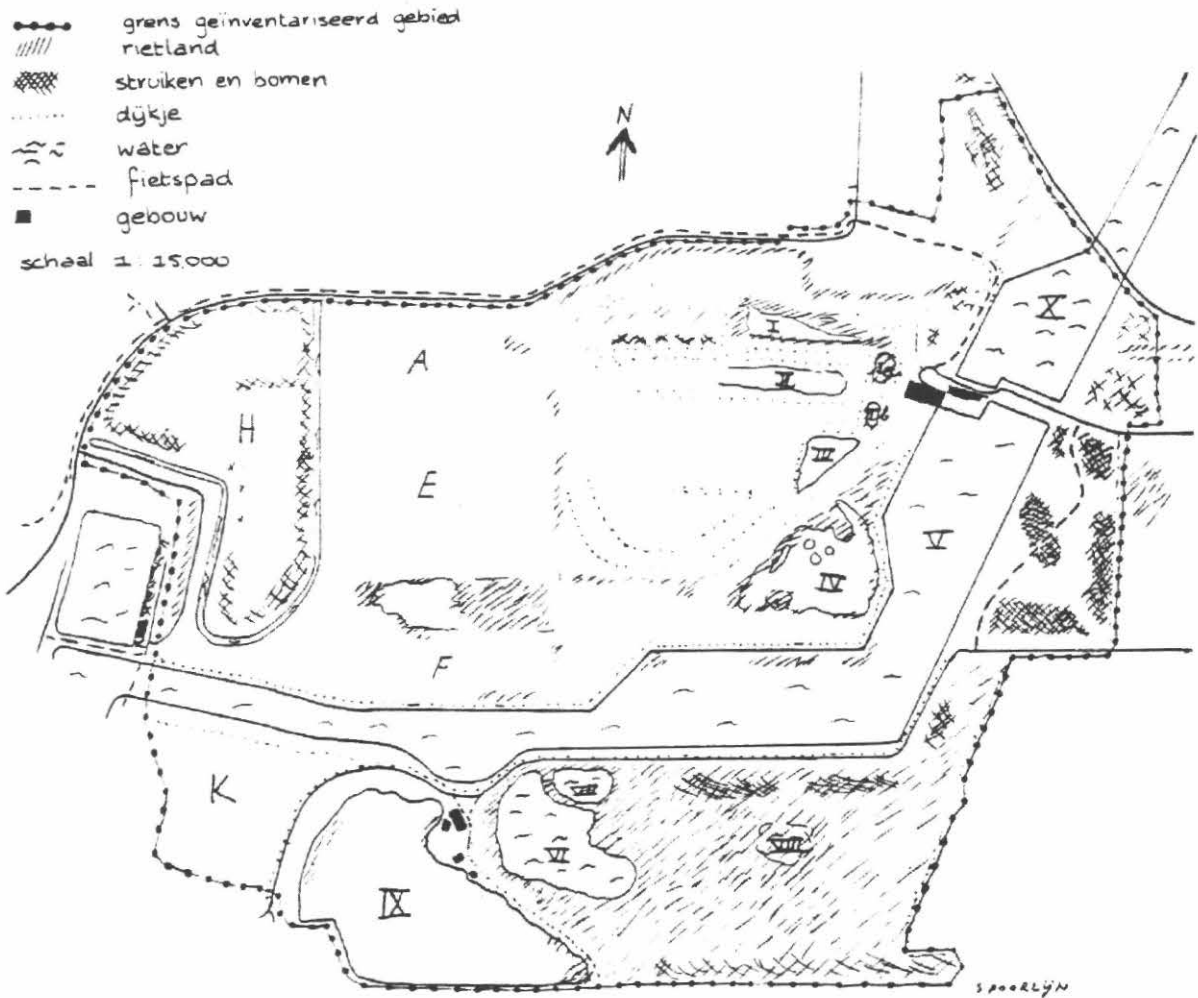
Een groot deel van het gebied bestaat uit open water. Er loopt een afwateringskanaal doorheen dat de Ringvaart van de Haarlemmermeer met het Noordzeekanaal verbindt. De plassen I, II, III, IV, I a & b (zie figuur 1) liggen in een grondopslagterrein dat begroeid is met ruigte van vooral brandnetels en verschillende soorten distels. Plasje XI kwam, hoewel het lager ligt dan het omringende grasland, eind juli droog te staan. Ten westen van A ligt een gedeelte van het recreatiegebied Spaarnwoude (deelplan Houtrak), bestaande uit ligweide en jonge begroeiing. De beplanting van het recreatieterrein ten oosten van het kanaal bestaat uit veel dichtere begroeiing van ongeveer 3 à 4 meter hoog. Verder is het terrein vrij open op hier en daar wat wilgen-, vlieren-, elzen- en berkenopslag na, zoals bijvoorbeeld langs de weg langs het kanaal en de spoordijk. Het gebied tussen de weg en de spoorlijn is nauwelijks begaanbaar en is hierdoor niet geïnventariseerd, ook omdat dit veel verstoring met zich mee zou brengen. Dit deel van het gebied is erg nat maar wordt naar het oosten toe droger. Er bevinden zich geen bomen en er zijn nauwelijks verhogingen en het is dan ook niet te vergelijken met de strook langs de weg en de spoorlijn.

De afgelopen jaren was het plasje in de Lange Bretten veel aantrekkelijker voor steltlopers dan dit jaar het geval was. De waterstand is namelijk veel hoger geworden doordat in het vroege voorjaar van 1981 het pomphuis is weggehaald. De waterstand wordt nu dus niet meer geregeld. Door de lagere waterstand in 1980 broedden er nog verscheidene paren Kluten. In de herfst waren er veel meer steltlopers aanwezig dan thans het geval is. Er werden bijvoorbeeld veel Kemphanen gezien. Nu zijn er echter meer Kuif- en Tafeleenden in dit plasje aanwezig.

MINDER INTENSIEF ONDERZOCHE GEDEELTEN

Aanvankelijk was het gebied dat ik wilde inventariseren minder groot. Zo ben ik pas vanaf 15 mei het gedeelte ten westen van het grondopslagterrein gaan onderzoeken. Dit zijn dus de akkers A, E en F, het recreatiegebied (H) en een gedeelte van het grondopslagterrein zelf. Vooral wat betreft het recreatiegebied zou er meer zekerheid bestaan over de broedvogels als er wat meer bezoeken waren geweest. Er broeden waarschijnlijk meer vogels dan uit dit verslag blijkt. Ik vermoed 1-2 paar Bosrietzangers, 0-1 paar Kneuen, 1-2 paar Merels, 1 paar Koolmezen, 1-2 paar Fitissen en 0-2 paar Grasmussen.

Ook het weiland (K) is slecht geïnventariseerd. In het riet langs de sloten heb ik wel Rietzanger en Kleine Karekiet horen zingen maar niet vaak genoeg om van een zeker broedgeval te spreken. Er hebben in elk geval geen weidevogels op dit weiland gebroed. Ook voor soorten als Wilde Eend en Fazant ben ik te laat begonnen (half april) om een betrouwbaar beeld te krijgen.

Figuur 1. Kaart van het onderzochte gebied.

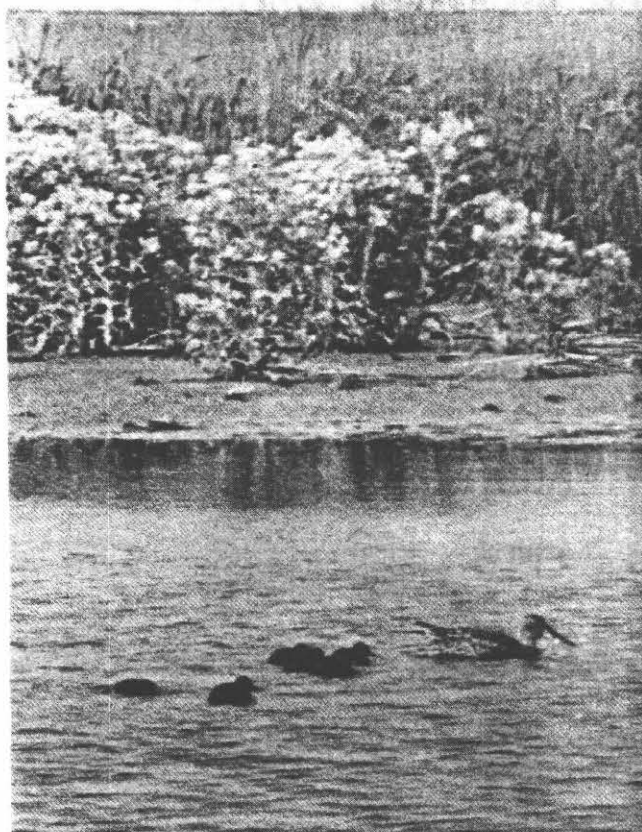
METHODE

Deze inventarisatie heb ik verricht volgens de methode zoals beschreven in de Handleiding voor het Inventariseren van Broedvogels in Nederland (VWG Grote Rivieren 1973). Ik spreek van een territorium als ik minimaal drie keer zang, balts of alarm, minstens twee weken uit elkaar, op één plaats heb waargenomen. Het gebied werd twaalf maal onderzocht in de uren rond zonsopgang in de periode van 23 april tot 9 juli. Ook werd het gebied een aantal malen overdag bezocht om het aantal aanwezige eenden vast te stellen.

LIJST VAN BROEDVOGELS

- Fuut:** 3 paar. (1 paar met 3 jongen, later 2e broedsel door vermoedelijk hetzelfde paar. 1 paar met 1 jong (IX), 1 paar met 2 jongen (X)).
- Dodaars:** 4 paar. Vastgesteld aan de hand van baltsroep en jongen. (I, III, IV).
- Krakeend:** 2-3 paar. 1 ♀ met 3 pulli en 1 ♀ met 10 pulli waargenomen (III). Mogelijk elders nog een broedgeval gezien het aantal exemplaren in het voorjaar.
- Slobeend:** 6-10 paar. Vastgesteld op grond van aanwezige paren en oo met pulli.
- Kuifeend:** 25-35 paar. Drie maal eind april en begin mei paren geteld. Een gedeelte heeft vermoedelijk elders gebroed. Minimaal 15 paar.
- Tafeleend:** in voorjaar 2-5 paar in het gebied waargenomen. Op 23 juni 1 ♀ met 1 pullus (med. Hazevoet).
- Bergeend:** 6 à 7 exemplaren permanent aanwezig. 1 paar met 6 pulli verdween spoedig uit het gebied. Verder 1 paar met 10 pulli. Mogelijk heeft nog een paar in het gebied gebroed dat ook met jongen naar elders vertrok. Waarschijnlijk 2-3 paar.
- Bruine Kiekendief:** 2 paar. Balts, prooiroep, slepen met takken waargenomen. 2 ♂♂ & 2 oo aanwezig, dus geen polygamie.
- Waterhoen:** 2-4 paar. In sloot bij F 2 adult & 3 pulli gezien. Mogelijk broedgeval in sloot rond H (roep). 1-2 paar in VI en VII (roep).
- Meerkoet:** 28-32 paar op grond van nesten en ouders met pulli.
- Waterral:** 0-1 paar (2 maal roep gehoord in VI. Geen andere waarnemingen).
- Roerdomp:** 0-1 paar. Op 26 mei 1 ex bij VI. Vloog op uit riet en streek er weer in neer. 20 september 1 ex in plasje I.
- Patrijs:** 2 paar. 1 paar heeft vermoedelijk even ten westen van het gebied gebroed. Pulli gezien bij H.
- Fazant:** 4-10 paar. Op grond van roepende hanen.
- Wilde Eend:** 15-35 paar.
- Tureluur:** 1 paar. Fel alarmerende vogels op oever van XI.
- Koekoek:** 2 roepende ♂♂. Eén bij I en X en één bij VI, VII en VIII. Mogelijk nog een ♂ of vrij grote verplaatsing van zelfde ♂.
- Veldleeuwerik:** 6-8 paar.
- Graspieper:** 3 paar.
- Heggenus:** 6-7 paar.
- Merel:** 3-4 paar.
- Roodborsttapuit:** 1 paar bij het gemaal.
- Sprinkhaanrietzanger:** 4-5 paar.
- Snor:** 2 paar. Mogelijk nog een paar bij VIII (onbegaanbaar).
- Kleine Karekiet:** 46-53 paar. (5-10 paar rond VIII er bij geteld).
- Bosrietzanger:** 16-18 paar.
- Rietzanger:** 31-36 paar (3-8 paar rond VIII er bij geteld).

Lange Bretten

Leo Heemskerk

Tuinfluits: 2 paar.
Grasmus: 4-8 paar.
Fitis: 16-17 paar.
Koolmees: 2-3 paar.
Rietgors: 31-36 paar. 3-8 paar rond VIII erbij geteld.
Groenling: 5-6 paar.
Kneu: 9-11 paar. Wellicht kolonie in recreatieterrein naast V.
Huismus: 3-6 paar. Niet erg goed op gelet.
Spreeuw: 2-8 paar. Idem.

In het voorjaar wel veel Kieviten aanwezig op A, E en F maar geen balts of territoriumgedrag waargenomen en later ook geen pulli. Aangezien ik verschillende malen door dit terrein ben gelopen om het riet bij XI te kunnen inventariseren, mogen we aannemen dat er geen Kieviten gebroed hebben.

NIET-BROEDVOGELS.

Aalscholver: af en toe fouragerende exx.
Blauwe Reiger: vaak enkele, tot 10 exx, aanwezig.
Lepelaar: 1-3 exx fouragerend in VI en XI.
Zomertaling: 1 ♂ in XI op 12 juni.
Knobbelzwaan: 2 ad. & 5 pulli verbleven in het gebied maar hebben waarschijnlijk ten westen ervan gebroed.
Torenvalk: vaak 1 ex biddend in het noordelijk deel van het gebied.
Scholekster: overvliegende en fouragerende exx.
Kluut: 15-30 exx fouragerend in VI.
Watersnip: in voorjaar en herfst in flink aantal aanwezig.
Zwarte Ruiter: regelmatig fouragerende exx.
Oeverloper: idem.
Kleine Strandloper: 4 ex bij XI op 9 juli.
Kokmeeuw, Zilvermeeuw: regelmatig exx aanwezig.
Visdief: idem.
Gierzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw: fouragerende exx.
Oeverzwaluw: broedpoging in zandwandje bij IV, waarschijnlijk verstoord. (1981: 5-10 paar).
Witte Kwikstaart: af en toe een ex.
Gele Kwikstaart: alleen doortrekkers.
Winterkoning: slechts eenmaal gehoord!
Zanglijster: eenmaal een ex gezien.
Tapuit: doortrekker.
Roodborst: slechts eenmaal gehoord.
Grote Karekiet: op twee plaatsen een zingend ex gehoord.
Baardmannetje: in 1981 heeft minstens één paar bij VI gebroed. In 1982 geen waarnemingen.
Pimpelmees: groepje in september.
Keep: begin april een zingend ♂ ten oosten van V (med. R. Heemskerk).
Putter: in de herfst fouragerend in grondopslagterrein.
Ekster: af en toe een ex, broedde er waarschijnlijk vlak buiten.
Kauw: regelmatig fouragerende exx.
Zwarte Kraai: regelmatig aanwezig.

In 1983 wil ik dit gebied weer inventariseren. VWG'ers die hieraan mee willen doen kunnen met mij contact opnemen.

Frank van Groen
M.H. Trompstraat 5'
1056 HT Amsterdam
tel. 129591